

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 8 KWIETNIA V. S. 1814. ROKU.

W Z I Ę C I E P A R Y Ż A

Wilno dnia 8go Kwietnia v. s.

Chwała Najwyższemu! Wielki Nasz Monarcha na czele walecznych wojsk swoich i wojsk Sprzymierzonych, dnia 19go (31.) Marca wszedł do Stolicy Francyi.

J. W. tutejszy Jenerał Gubernator pozawczoray otrzymał następnę nader ważne Urzędowe wiadomości.

„ Dnia 19go (31) Marca Najjaśnieyszy Cesarz wszech Rossyi w towarzystwie N. Króla Pruskiego na czele niezwycięzonych swoich zastępów, i walecznych wojsk Sprzymierzonych wszedł do Paryża. Ważny ten wypadek był skutkiem bitwy dnia 18go (30) Marca pod *Monmartre* stoczoney, po której Stolica Francyi otworzyła bramy Zwycięzcom. Weyście Monarchów nastąpiło wśród niewymownych uniesień radości niezliczonego Ludu: Senat Francuzki z Władzami i najznakomitszemi osobami wyszedł na Ich powitanie. Wojsko bez żadnego wystrzału weszło spokojnie przy nieustannych okrzykach Ludu, *Vive Notre Roi! à bas Napoleon!* Niech żyje nasz Król! Niech padnie Napoleon.

Jenerał *Saken* mianowany iest Gubernatorem Paryża. — Lud przypiął białe kokardy. — Ukazała się natychmiast następną Deklaracya Najjaśnieyszego Cesarza Rossyjskiego.

Deklaracya

„ Wojska Sprzymierzone zaięły Stolicę Francyi.
„ Monarchowie Sprzymierzeni przyymuiąc życzenia
„ Narodu Francuzkiego,

Oświadczają:

„ Ze jeżeli warunki pokoju powinny były zawierać iak najmocniejsze zaręczenia, kiedy chodziło o skrępowanie ambicyi Bonapartego, tedy te powinny bydz nierównie przyiazniejszye, kiedy Francya przez zwrot do mądrego Rządu, ofiarować będzie sama z siebie rękoymią pokoju.

„ Monarchowie Sprzymierzeni ogłaszają zatém, że traktować więcéy nie będą z Napoleonem Bonapartym, ani z nikim z iego Familii, że szanują całość granic dawney Francyi, takiéy, iaka była pod swoiemi prawami Królami — Mogą nawet uczynić więcéy, ponieważ zawsze trzymają się tey zasady, że dla szczęścia Europy, potrzeba aby Francya była możliwa i wielka, i że uznają i gwarantować będą konstytucyą, iaką sobie nada Narod Francuzki.

„ Wzywają zatém Senat, aby mianował Rząd tymczasowy, któryby mógł się zaiąć potrzebami Administracyi, i przygotował konstytucyą przyzwoitą ludowi Francuzkiemu.

„ Intencye, którém tu wyraził, są Mnie wspólne z innémi Mocarstwami.

Paryż dnia 19 (31) Marca, o godzinie trzeciej po południu.

(Podpisano) A L E X A N D E R.

Nesselrode.

W drukarni *Michaud* na Ulicy des bons enfans N. 34.

Declaration

„ Les Armées des puissances Alliées ont occupé
„ la Capitale de France. Les Souverains Alliés accueillent les voeux de la Nation Française,

Ils déclarent:

„ Que si les conditions de la paix devoient renfermer des plus fortes garanties, lorsqu' il s' agissoit d' enchaîner l' ambition de Bonaparte, elles doivent etre plus favorables, lorsque par un retour vers un gouvernement sage, la France elle même offrira l' assurance de ce repos.

„ Les Souverains Alliés proclament en consequence, qu' ils ne traiteront plus avec Napoleon Bonaparte, ni avec aucun de sa famille, qu' ils respectent l' integrité de l' ancienne France, telle, qu' elle a été sous des Rois legitimes. Ils peuvent même faire plus, parce qu' ils professent toujours le principe, que pour le bonheur de l' Europe, il faut, que la France soit grande et forte, et qu' ils reconnoitront et garantiront la Constitution, que la Nation Française se donnera.

„ Ils invitent par consequent le Senat à designer un Gouvernement provisoire, qui puisse pourvoir au besoin de l' Administration, et préparer la Constitution, qui conviendra au peuple François.

„ Les intentions, que je viens d' exprimer me sont communes avec les autres Puissances. Paris, le 31. Mars à 3. heures après midi.

(Signé)

A L E X A N D R E.

Nesselrode.

Imprimerie *Michaud*, rue des bons enfans N. 34.

Dnia 18go (30) Marca pod *Monmartre*, blisko Paryża, stoczona została bitwa pomiędzy Armią Xięcia *Schwarzenberga*, z częścią Armii *Blüchera*, a pomiędzy wojskiem Francuzkiém; w której Sprzymierzeni otrzymawszy zupełne zwycięztwo, 70 dział na nieprzyiacielu zdobyli. — Zaraz po skończeniu tey bitwy Deputowani od Senatu Francuzkiego stanęli przed Monarchami Sprzymierzonymi, nie prosząc, tylko o zwłókę do dnia następnego, po której upłynieniu wojska Sprzymierzone znaydą otwarte bramy Paryża, i bez żadnego oporu weyda do tey Stolicy. Najjaśnieyszy Cesarz Rossyjski zezwolił raczył na tę zwłókę, a tak dnia 31go, ten Monarcha wraz z Królem Pruskim na czele wszystkich gwardyi, wśród okrzyków i błogosławieństwa Ludu, wiechał do Paryża. — Familia Napoleona uniosła się do miasta *Orleans*, gdzie i Matzonka iego uwieziona została. Józef Bonaparte także z częścią gwardyi Narodowej wyszedł z Paryża. W Paryżu znaydują się tylko same gwardye Sprzymierzonych, które w bitwie dnia 18 (30) stanowiące uderzenie uczynić miały. Inne wojska obozują zewnątrz miasta. Przy weyściu wojsk Sprzymierzonych do Stolicy, wszyscy mieszkańcy ukazali się w białych kokardach. — Jenerał Rossyjski *Saken* iest mianowany Gubernatorem Paryża.

Oprócz tych wiadomości, udzielamy ieszcze czytelnikom naszym odebrane tu drogą nadzwyczajną z *Berlina* o tychże wypadkach doniesienia:

Berlin dnia 10go Kwietnia n. s.

Po wielu pomysłnych i zwyciężkich bitwach, w których woyska Sprzymierzone 180 dział i 15,000 jeńców zdobyły, oba Monarchowie, Najjaśniejszy Cesarz Rossyjski, i Król Pruski będąc powitani przez Senat, który wyszedł na Ich przyjęcie i bramy Paryża otworzył, w pośród radości niezliczonego Ludu w białe kokardy przybranego, na czele swoich gwardyi dnia 31go Marca do Paryża wcielali. Wszystko odbyło się w największej spokojności bez żadnego wystrzału. Senat został wezwany do ułożenia nowej Konstytucyi i do wyboru Króla, a ogłoszona proklamacya wyraźnie zawiera, że ani z Bonapartym, ani z nikim z jego familii, nigdy pokoy zawarty nie będzie.

Drugie pismo tegoż dnia, z Berlina zawiera, co następuje:

Dzisiaj w pośród gromu dział ogłoszono tu odebraną przez sztafetę bardzo ważną wiadomość, że dnia 30go Marca wielka bitwa przed Paryżem przez woyska Sprzymierzone wygrana została, w której 70 dział Zwycięzcy zdobyli. Tegoż dnia Paryż poddał się przez kapitulacyą, a nazajutrz wszystkie gwardye pod wodzą Obu Najjaśniejszych Monarchów w pośród niewymownych uniesień radości Ludu weszły do Paryża. Gwardye biwakowały na ulicach. W tymże dniu nkażała się proklamacya która zawiera, że nigdy z Napoleonem traktować i pokoiu z nim zawierać nie będą Mocarstwa Sprzymierzone.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S. Peterzburg dnia 25go Marca v. s.

Wiadomo jest że aktualny Kamerher A. A. *Witowtow* wystawił tu na brzegu *Newy* nie daleko *Alexandrowskiej* rękodzielni obszerną fabrykę do wyrabiania sukien. W tych dniach zarządzający wojsnem Ministerium Jenerał *Leytu*: *Xiążę Gorczakow*, Minister Spraw Wewnętrznych *Tajny Konsyliarz Kozodawlew*, Senator *Arszeniewski*, Jeneralny Kommissarz Wojsny *Tatyszczew*, Dyrektor departamentu rękodzielni i Handlu wewnętrznego *Karnieiew*, tudzież wielu innych miłośników oyczystego przemysłu oglądali ten zakład, i znaleźli go we wszystkich częściach tak dalece udoskonalonym, że co się tycze machin, można go nazwać wzorowym. Oprócz maszyny parney i wielu innych na których zasadzona cała robota rękodzielni, na szczególną zasługę uwagę maszyna użyta do przędziny prostey wełny z krajowych owiec używanej do wyrobku sukna na mundury dla *Zołnierzy*. Wszystkie części tej fabryki tak dalece odpowiadają swemu celowi, i tak biegłą i doświadczoną ręką są wprawione w czynność, że to wszystko każe się spodziewać wielkich bardzo korzyści tak z postępu tej Fabryki, iako też z nauki udzielanej innym trudniącym się wyrobkiem sukien.

— Rozumiemy iż nie będzie bez pożytku dla fabrykantów krajowych udzielić im wiadomości zawierającej w sobie ieden z przedmiotów tyczących się udoskonalenia ich fabryk. Wiadomość ta znajduje się w iednym dzienniku Angielskim *Repertory of arts, Manufactures and agriculture*. Jest następująca: *Jon Austyn* z *Glaskowa* przedstawił zgromadzeniu sztuk, rękodzielni i handlu model tkackiego warsztatu, który może być wprawiony w działanie za pomocą pary albo wody. Warsztat ten tak jest zrobiony, że za pośrednictwem iednego koła, które woda obraca, albo maszyny parney, w prawią się w czynność od 300 do 400 warsztatów, i sukna na nich tkają się nie równie doskonałe, aniżeli pospolitym sposobem. Czołenek przebiega ca iedną minutę 60 razy, tak że w przeciągu iednej godziny wytknąć może dwa *iardy*, albo półtrzecia arszyna surowcu w 900 nici. Działanie tych warsztatów jest ustawiczne, wyciąwszy czas, w którym trzeba odmieniać czołenek. Jeżeli się czołenek zastanowi, tedy się razem zastanowi i cała czynność warsztatu. Najcieńszą nawet przędzę tkac można na tych warsztatach i daleko równie, aniżeli może to zrobić tkacz rękami i nogami. Kiedy w osnowie albo w potkaniu iakiegokolwiek warsztatu przerwie się nie, tedy ten warsztat natychmiast się zastanawia, nie wstrzymując działania innych, a w tymże czasie odgłos dzwonka znak o tem daie. Warsztat takiego rodzaju bywa zwyczajnie wielkości. Dostyc jest iednego tkacza z małym chłopcem przy pięciu warsztatach grubego a przy trzech ciekiego sukna — W tymże dzienniku jest wzmianka o folusznej i strzygącej machinach, używanych na lepszych fabrykach Angielskich. — Nie masz wątpliwości że zaprowadzenie i użycie w naszych fabrykach Oczystych opisanego wyżey tkackiego warsztatu, tudzież machin folusznej i strzygącej byłoby niezmiernie użyteczne dla *JPP. Fabrykantów*, i wieleby się przyłożyć mogło do postępu naszych fabryk, dążących już spiesznyim krokiem do swojego udoskonalenia. (z *Początku* *Polnoc*.)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

Wiedeń dnia 2go Kwietnia n. s.

Goniec do tej Stolicy przybył dnia 31go Marca n. s. przywiózł z sobą klucze miasta *Lugdunu* (*Lyon*), które w dniu 21 Marca po wielu zwyciężkich potyczkach przez woyska nasze osadzonem zostało. Klucze te przesłane do Nadwornej wojskowej Rady w Arsenale zachowane być mają.

(z *Gaz. U. Wiedeń.*)

Gazeta Uprzywilejowana Wiedeńska i Dostrzegacz Austriacki pod dniem 1szym Kwietnia zawierają następnę urzędowę od woyska Wiadomości.

I.

O zwycięztwie otrzymanem przez Wielką Armią Sprzymierzoną dnia 21go Marca nad wojskiem nieprzyjacielskim pod osobistym dowództwem Napoleona, ogłoszono nazajutrz dalsze szczegóły w mieście pobytu N. Cesarza Austriackiego *Bar* nad *Aube*.

Po zwyciężkich potyczkach w dniu 20tym Marca Armia nasza dnia 21go w skoncentrowanym stanowisku stała połączona pod *Arcis* nad *Aube*. Opierała one swoje prawe skrzydło pod *Ortillon* o rzekę *Aube*, lewe zaś między *St. Remy* i *Mont-Suzain* o rzeczkę *Barbuisse*. Srodek iey stał przed wsią *Mesnil la Comtesse*. Jenerał *Kaysarów* dla uważania poruszeń nieprzyjacielskich stał na lewym brzegu *Barbuisse*.

Nieprzyjaciel osadzał mocno *Arcis*, i wystawił przed tém miastem silne massy piechoty i jazdy. Droga od *La Fere Champenoise* postępowały ku *Arcis* mocne jego kolumny.

Ustawienie naszego woyska ukrywało przed nieprzyjacielem prawdziwą jego siłę. Spodziewał się on zapewne, iż z iedną tylko częścią Wielkiej Armii mieć będzie do czynienia; gotował się zatem do uderzenia na nasze lewe skrzydło, i na kolumny *Królewicza Wirtemberskiego*, które już postępowały na przód. Smiałe i natarczywe uderzenie Jenerała *Hrabiego Pahlena* odparło nieprzyjaciela do iego pierwszego stanowiska. W swoim odwrócić zostawił on musiał 5. dział. *Feldmarszałek Xiążę Schwarzenberg* życzył sobie, aby nieprzyjaciel na równinie rozwinął swoje siły, i aby go w ten czas zjednoczoną swoją mocą mógł atakować; lecz gdy on aż do południa ociągał się w swoich poruszeniach, *Feldmarszałek* wydał rozkaz, aby cała armia postępowała na przód. Stało się to przy tysięcznych okrzykach radości walecznych wojowników armii Sprzymierzonej. Za ledwie iednak nieprzyjaciel przekonał się o obecności tu całej armii, kiedy natychmiast do odwrótu począł czynić rozporządzenia. Uyrzeliśmy zaraz mocne kolumny wychodzące z *Arcis*, i udające się drogą do *Vitry*; znaczna arygarda pozostała w *Arcis*, i broniła iednego stanowiska zewnątrz tego miasta. *Feldmarszałek* zalecił *Królewiczowi Wirtemberskiemu* z trzecim korpusem, tudzież 4mu i 6mu korpusowi Armii, aby wspólnie przypuścili atak do *Arcis*. Kiedy tymczasem korpus 5ty swoją kawalerją pod *Rameru*, a swoją piechotę pod *Lesmont* na prawy brzeg rzeki *Aube* przesadził, za którymi w tymże kierunku udały się wszystkie gwardye.

Uderzenie na *Arcis* nastąpiło o godzinie 3. po południu. Mądre rozporządzenia i bohaterska odwaga *Królewicza Wirtemberskiego*, tudzież nieustraszone męstwo wojsk naszych pomysłnym skutkiem

uwieńczyły ten atak. Nieprzyjaciel opuścił plac bitwy zabitemi i ranionymi swoimi okryty, i z nadzwyczajnie wielką stratą z *Arcis* wyparty został. — Armia ściga uchodzącego. — Dalsze okoliczności tego dnia pełnego chwały, równie iako nazwiska osób, które się szczególnie znamionowały, Feldmarszałek później J. C. Mości przedstawić obiecał. J. K. W. Królewicz Wirtemberski nowymi w tym dniu okrył się laurami. Królewicz Bawarski Karol na czele swojej brygady wpośród kul gradu przez kilka godzin odważnie walczył. Wszyscy Jenerałowie i dowódcy oddziałami ubiegali się w dopełnieniu powinności swojej. Jenerał *Hardegg* został lekko raniony w głowę kawałkiem rozprysnionego granatu. Półkownik *Czorrich* dostał postrzał w nogę.

Przyprowadzono już było więcej iak 1,500 jeńców, między którymi 1,000 ludzi samej starej gwardyi *Napoleona*.

Trudno byłoby z pewnością oznaczyć, w jakim celu *Napoleon* przedsięwziął to ostatnie działanie, które wystawiając na niezmierne trudy jego na nowo prawie rozbite wojsko, smutny mu los w krótkce gotuje. Wytłumaczyć to można tylko iedynie tą nadzieją, którą miał zapewne, że Armia Sprzymierzona niespodziewając się takiego marszu w swoim posuwaniu się ku *Paryżowi* lewą stroną *Sekwany*, w komunikacjach swoich zagrożoną zostanie, a szczególne iey korpusy łatwo będą mogły być zwyciężone przewagą niespodzianie przybyłego wojska Francuzkiego. Rozporządzenia iednak Feldmarszałka *Xcia Schwarzenberga* zniszczyły te wszystkie nadzieie, a *Napoleon* zawiedziony w mniemaniu, nie chciał w tym razie szczątków ostatniej armii na los niepewny wystawiać.

Armia Feldmarszałka *Blüchera* przeszła znowu do zaczepnego działania. Korpus Jenerała *Winzingerode* zdobył i przeszedł już miasto *Rheims*. Jenerał *Baron Tetenborn* osadzał *Chalons*. Wkrótce z połączenia obudwóch wielkich armii spodziewać się należy stanowiących wypadków.

II.

Goniec wyprawiony z miejsca pobytu *N. Cesarza* Austryackiego dnia 25go Marca przywiózł do *Wiednia* następne późniejsze wiadomości.

Po świetnych i zwyciężkich potyczkach w dniu 20 21 i 22gim Marca nad rzeczką *Aube*, *Napoleon* niechcąc przyjąć bitwy, którą mu główna armia ofiarowała, rozpoczął swój odwrót ku *Vitry*.

Dla zasłonięcia tego odwrótu, zostawił nieprzyjaciel aryergardę pod *Arcis*, która tamtego przechodu przez całą noc broniła. Dnia 23go zrana opuściła ona także swoje stanowisko, a dywizya lekkich wojsk Rosyjskich, która pod komendą Jenerała *Ożarowskiego* w pogoń za aryergardą Francuzką poszła, zdobyła na niej 23 działa, 100 wozów amunicyjnych i kilkaset jeńców.

Napoleon zapewne udał się ku *Vitry* w tém mniemaniu, iż Feldmarszałek *Xiaże Schwarzenberg* dla okrycia swojej linii, która się przez *Bar* nad *Aube*, *Chaumont* i *Langres* rozciąga, posuwać się będzie wzdłuż rzeki *Aube*, i poda mu gdzieś sposobność albo wydania bitwy w korzystniejszym dla niego stanowisku, albo przeciwko szczególnym korpusom działania przewyższającą siłą.

Lecz Feldmarszałek *Xiaże Schwarzenberg* uznał bydz rzeczą przyzwoitą zostawić tę drogę wolną nieprzyjacielowi, a połączyć się z Feldmarszałkiem *Blücherem*, który po bitwie pod *Laon*, postępując za nieprzyjacielem, już dnia 19go Marca pod *Bery-au bac*, i *Pontavaire* przebył rzekę *Aisne*, kiedy tymczasem Jenerał *Winzingerode* osadził *Rheims*, a Jenerał *Tetenborn*, iakęśmy już donieśli, znajdował się w *Chalons* nad *Marną*.

Z tego powodu główna armia Sprzymierzona uczyniła obrót ku *Chalons*. a tak skuteczniejszy swoją komunikacją z armią Feldmarszałka *Blüchera* może przeciać nieprzyjacielowi prosty związek z *Paryżem*.

Ponieważ tym sposobem miasto *Bar* nad *Aube* znajdować się może na linii działań wojennych, przeto J. C. Mość postanowił przenieść miejsce swego

pobytu, zbliżając się ku armii Południowej, zatem opuściwszy *Bar* nad *Aube*, dnia 24go o godzinie 2 zrana przybył do *Dijonu*, gdzie w tymże czasie przywieziono mu klucze miasta *Lugdunu*, które po trzydniowych potyczkach od nieprzyjaciela opuszczone, przez wojska nasze pod wodzą *Xięcia Hessen-Homburg* zajęte zostało. Marszałek *Augereau* ze szczątkami swojego wojska cofnął się do *Valence*, gdzie go ścigają nasze obadwa korpusy.

Dostrzegacz Austryacki pod dniem 1szym Kwietnia zawiera ieszcze następne doniesienia:

Lord *Wellington* w skutek wygranej bitwy dnia 28go Lutego miał 19go Marca wkroczyć do *Bordeaux*. Prowincya Francuzka *la Vendée* znajduje się w zupełnym powstaniu przeciwko *Napoleonowi*.

Feldm: *Xiaże Schwarzenberg* w swojej głównej Kwaterze *Pougy* dnia 23go Marca wydał następny rozkaz dzienny:

„Wojownicy Armii Sprzymierzonych! ieszcze raz zniknęła na moment nadzieia pokoju, którą się karmiły Mocarstwa Sprzymierzone. Wasze zwycięstwa, zniszczenie całych Armii, nędza najpiękniejszych Prowincyi Francuzkich, nic nie mogło dotąd Rządu Francuzkiego przywieść do karbów umiarkowania i słuszności! Negocyacye w *Chattillon* zostały zerwane. — W iednej Kampanii zniszczyliście całe panowanie Francyi za granicą, i zdobyliście połowę Francuzkiego Państwa. Pomiędzy tego Francya chciała zawsze pozostać zdobywającą potęgą. Udzielność, niepodległość, i spokoynność Francyi nie tylko powinny być bezpieczone; ale ieszcze Rząd Francuzki pragnął, azeby, przez rozciągłość i naturę granic Państwa, tudzież wpływ na ościenne kraie, zostawione mu były wszystkie środki naruszania podług swę woli pokoin, swobody, i niepodległości naszej. Wojownicy! w ten czas tylko, kiedy użycie tych najpierwszych dobr człowieka zapewnione nam będzie, wtenczas tylko złożycie oręż uwieńczony laurami. Francya przytem niech będzie szczęśliwą i swobodną, ale nie kosztem swobody i szczęścia innych Narodów.

„Zwycięzcy pod *Kulmem*, pod *Łipskiem*, pod *Hanau*, i pod *Brienne*! Oczy Europy są na was obrócone! W waszym ręku spoczywa los świata. Zbliżacie się coraz bardziey do rozwinięcia karty iego przeznaczeń. Jeszcze chwil kilka, a ziemia wam podziękuje za swoje wybawienie!

„Niezapominaycie w godzinach rozwiązania tej walki, że tylko w szeregach i na placu boiu macie nieprzyjaciół do zwalczenia. Niechay Lud wielki nie odpowiada za twardy umysł swojego Władcy. Francya dzieli wasze życzenia. Zyczenia Europy spełnione będą. Główna Kwatera *Pougy*, dnia 23. Marca 1814.

(podpisano) Naczelný Wódz Wielkiej Armii Sprzymierzonej F. M. *Xiaże Schwarzenberg*.

Nancy dnia 20go Marca n. s.

Dostrzegacz Austryacki z Gazety Frankfortskiej zawiera co następuje:

J. K. W. Monsieur, Brat *Ludwika XVIII.* dnia wczorayszego tu przybył. Tutejszy Gubernator Jeneralny wysłał oddział kawaleryi, która J. K. W. na granicy przyjąwszy, do miasta mu towarzyszyła.

J. K. W. wysiadł przed Kościołem *de bon secours*, i tu powitany od Gubernatora Jeneralnego miał sobie przedstawionego Pana *Mique* na czele deputacyi od miasta. J. K. W. słuchał z uczuciem mowy Pana *Mique*, i z rozrzewniającą dobrocią na nią odpowiedział. Mówił nayszczęólniey ile sobie Król Brat iego życzy przynieść ulgę cierpienom Francyi, widzieć w tym narodzie iedność i miłość braterską, przy wiecznym zapomnieniu na to, co ią do tej pory rozrywać mogło.

Niezliczony zbior ludu wszelkiego stanu napelniał powietrze wołaniem: *Niech żyje Król! Niech żyje Hrabia Artezii!*

J. K. W. udał się potem do Domu Jeneralnego Gubernatora gdzie iadł obiad z wielu Rossyjskimi i Pruskimi Jenerałami. Gdy J. K. W. udał się pieszo do tymczasowie sobie przygotowanego mieszkania, (albowiem Pałac Biskupi nie był ieszcze zupełnie wyporządzony) Odezwały się znowu na wielkim placu odgłosy *Niech żyje Król!* i towarzyszyły Xiążęciu w całym iego przechodzie.

z *Włoch* dnia 22go. *Marca n. s.*

Donoszą z *Bolonii* pod dniem 12tym *Marca* że przedpoczty wojsk naszych stały dnia 11go z tey strony *Firenzuola* pod *Placencyą*.

Liworno dnia 10go. *Marca n. s.*

Po zawczoray trzy Angielskie przewozowe okręty przybiły tu pod zastoną iedney Korwety. O północy przybył Lord *Bentink*. Wczoray wszystkie Władze oddały mu uszanowanie; mieszka on w Pałacu Prefektury i ma przy sobie Gwardyą honorową Neapolitańską. Widok lądowania wojsk sprowadził wczoray wszystkich mieszkańców *Liworno* nad brzegi portu. Z niczém nie można porównać tego widowiska, ani też tych radośnych uczuć które ożywiały serca mieszkańców. Dziś zrana wylądowano 1,200 koni ciężkiej kawalerii, i wszystko dopełniło się iak w najlepszym porządku. *Baronet Rowley* dowodził Flotą, która składała się z dwóch okrętów liniowych *Ameryka* i *Edinburg* od 74 dział, tudzież z *Fregat Imperieuse*, *Iphigienia* i *Aurora* od 38 dział, iako też z korwet *Rainbow*, *Termauid* i *Mermuid* od 18. dział, i ze 42 przewozowych okrętów.

Liworno dnia 11go. *Marca n. s.*

Flota od 60 zagli, która się dnia 9go w naszym porcie ukazała, dnia 28go Lutego wypłynęła z *Palermo*. Wczoray wysadziła ona na brzeg 8,000 ludzi wybornego wojska, między którymi znajdują się dwa bataliony Legii Niemieckiej. Okręty przewozowe odplynęły na powrót dla przewiezienia tu drugiej dywizyi wojska z 7,000 ludzi złożoney.

Dostrzegacz Austryacki zawiera co następuje:

„W oczekiwaniu dalszych wiadomości względem ważnych i stanowiących korzyści, które Lord *Wellington* otrzymał w bitwie dnia 28go Lutego (o której w Numerze 26. i 27. Gazety naszej uczyniliśmy, wzmiankę) Dzienniki Angielskie, które nie mają nowin iak do 24 Lutego, zawierają wiadomości o działaniach poprzedniczych, z których się okazuje że iuż od dnia 10go Lutego wojsko *Wellingtona* w poruszeniu bydz zaczęło.

Londyn dnia 11go. *Marca n. s.*

Departament Woenny.

Kapitan *Fane* przybył tu z depeszami Lorda *Wellingtona*, z których następny wyciąg. Depesze Lorda są datowane dnia 20 Lutego z *St. Jean de Luz* i potwierdzają w ogóle to wszystko, co iuż przez listy prywatne względem poruszeń prawego skrzydła do *St. Palais*, i do *Gave d' Oleron* wiadomo było. Regiment 59ty i 92gi szczególniej się popisały. Między ranionymi znajdują się Jenerał Major *Pringle* i Podpułkownik *Bruce*. Twierdza *Jaca* poddała się oddziałowi dywizyi Jenerała Hiszpańskiego *Mina*; druga część tegoż korpusu oblega twierdzę *St. Jean pied de Port*.

Odebrane w tey chwili listy z *Passage* donoszą, że Lord *Wellington* 25go i 24go Lutego przebył rzekę *Adour*.

Prawe skrzydło Armii w południowej Francyi pod wodzą Jena: *Hill* dnia 11go p. m. wyruszyło na *St. Palais*. Pierwszego zaraz dnia wyparło nieprzyjaciela za *Bidassoa*, drugiego za inną rzekę, a trzeciego przymusiło ustąpić za *Gave d' Oleron*. Dnia 20go Jenerał *Hill* miał swoją Główną Kwaterę w *St. Palais*. Po szczęśliwem skutecznieniu tego obrotu Lord *Wellington* opuścił prawe skrzydło i powrócił do *St. Jean de Luz* w celu przeyscia niezwłocznie rzeki *Adour* między *Bajonna* i morzem. — W iednym rozpoznawaniu, które Lord *Wellington* czynił z Jena: *Hill*, Wódz Angielski tak się niebezpiecznie naraził, że kula z baterii nieprzyjacielskiej o stopę od niego przeszła i pod Jenerałem *Hill* konia ubiła. Jenerał Maror *Pringle* w tych obrotach raniony został.

Officerowie którzy do *Londynu* przybyli *St. Jean de Luz*, i którzy Armią dnia 24 Lutego opuścili, donoszą, że bombardowanie *Baiony* iuż się rozpoczęło. Bateria ciężkiej artylleryi była iuż dokonczona, i spodzewano się, iż warownie nieprzyjacielskie wkrótce iey skutki poczują. Dowodztwo oblężeniem tey twierdzy powierzone zostało Jenerałowi *Downie* który iest na czele licznego Hiszpańskiego korpusu.

Gazety *Berlińskie* z dnia 2go Kwietnia zawierają następujące wiadomości:

Odebrano tu (w *Berlinie*) następujący list Królewicza Angielskiego, Xięcia *Kambrydgi*, Wielkorządcy *Hannowerskiego*, pisany do Hrabiego *Gotza* Ministra spraw zewnętrznich.

— W *Hannowerze* dnia 29go. *Marca n. s.* —

„Z wielkim ukontentowaniem oznajmiam JW. W Panu. iż własnie teraz odebrałem przez sztafetę z *Bremy* gazetę Angielską, z doniesieniem zawierającym wiadomość: iż Lord *Wellington* odniósłszy znaczne zwycięztwo nad Marszałkiem *Soultem*, wysłał korpus w celu zaięcia *Bordeaux*. Przekonanym będąc, ile obchodzą mieszkańców *Berlina*, wszelkie pomyslnie wypadki w wspólnej sprawie, śpieszę przesłać Mu kopią doniesienia. Jestem i t. d.

(Podpisano) *Adolf Fryderyk*.

— Z *Londynu* dnia 25go. *Marca n. s.* —

Wydział woenny ogłosił własnie teraz, co następuje:

„Na ulicy *Downing* dnia 22go. *Marca*.

Odebrano doniesienia od Lorda *Wellingtona*, pisane z *Aire* dnia 14go. *Marca*. Nadzwyczajnie wielkie deszcze i obróty wojska *Soulta* ku *Tarbes* skłoniły Lorda *Wellingtona*, iż uszykował główny korpus wojska Sprzymierzonego między *Pau* i *Aire*, które to pierwsze miasto osadzone iest przez część korpusu Jenerała *Hilla*. Lord wysłał także inny korpus ku *Bordeaux*, pod wodzą Marszałka *Beresforda*, który też dnia 12go zaiął wspomniane miasto. Przyjęto tam wojsko Sprzymierzone z wszelkimi oznakami radości i przychylności. Mieszkańcy potłukli herby rządowe, przypięli białą kokardę, wynurzając głośno i wolnie swoje życzenie, w wspieraniu rodziny *Burbońskiej*.

— W *Hannowerze* wyszło dnia 29go. *Marca*, zaraz po odebraniu tey radośney wiadomości o zwycięztwie, obwieszczenie Burmistrza i Radcy tamecznego: iż podług odebranych do ogłoszenia doniesień od Xięcia *Kambrydgi*, wojsko Lorda *Wellingtona*, po rozmaitych szczęśliwych potyczkach, posunęło się aż do *Bordeaux*; a w tém mieście zaiętem przez nie dnia 12go. *Marca*, przyjęte zostało z widoczną radością, gdyż mieszkańcy zrzucili orły, a przez przypięcie białey kokardy, ogłosili się za *Burbonami*.

List z *Troyes* dnia 19go. *Marca* pisany donosi o tey bitwie: „Odbieramy wiadomość o wielkim zwycięztwie F. M. *Wellingtona*, odniesionem dnia 28go Lutego nad Marszałkiem *Soultem*, pod *Ortez* nad *Gawą* między *Pau* i *Bajonna*. Potyczka była długo nierozstrzygniętą i bardzo krwawą; zwycięzcy zabrali kilka tysięcy ludzi i 42 dział. *X. Anguleme* roztrzygnął zwycięztwo przez wyborne natarcie jazdy. Droga do *Bordeaux* i *Tuluzy* iest otwarta. Lord *Wellington* miał pierwszą pociągnąć, i opanować 400 okrętów stojących w porcie, ofiarować miastu *Bordeaux* wolny handel, i odciągnąć ie od sprawy *Napoleona*, która w ogóle handlowi, a szczególniej mieszkańcom tego miasta tak iest szkodliwą. Tego on łatwo dokáže. Przez *Nawarrę* utworzył sobie Lord bramę Francyi. Naytrudniejszą rzeczą było, opanować brzeg obudwóch *Gaw*, (*Gawy Oleronkiej* i *Gawy Poskiej*) i ukrywać aż do tego miejsca jazdę; z tamtey strony zaczyna się równina. Odłogi pod *Bordeaux* były ostatnią zawadą; gdy iednakże Hiszpanie pod wodzą *Kastannosa* opasują *Bajonnę*, tem samem droga przez te odłogi iest opanowaną i zapewnioną. Od brzegów morskich wyprawa iest ułatwioną, częścią przez dostawianie żywności, częścią też przez nacierania i dywersye. Cztery departamenta dawney *Wandei* są w powstaniu.

OBWIESZCZENIA SĄDOWE.

5 Sąd Taxatorsko Exdywizorski majątku Pomusza W. Ignacego Serafinowicza — W Powiecie Upińskim położonego, Sady do miasta Sądowego Poniwieża przemysł, i dzień 20 Aprila Roku idącego do zaczęcia w tym mieyscu oczewistey i ostateczney rozprawy przeznaczył — Każdy o to interessowany, w pomienionym terminie i mieyscu stawać pod utratą pretensyi iest winien — Roku 1814 Mar. 16.

Stanisław Eydrygiewicz S. Z. U.

3 Niżey wyrażony na skutek Dekretu Sądu Exdywizorskiego Janopolskiego przeznaczony dla wydzielenia sched z onegoż Dekretu, iż na dniu 15 Aprila teraz idącego 1814 Roku do Janopola ziadę, i że za okazaniem mnie Dekretu przez W. JPP. Wierzycieli respective każdego należności schedę wypadającą odziedle, przez ninieyszą awizacyą uwiadomiam.

Dominik Daniszewski Komornik Pttu Wilkom.

Nowe Xiążki

5 Wyszła temi czasy Xiążka z Drukū pod Tytułem:

Obraz spalenia i zrabowania Moskwy przez Francuzów w miesiącu Wrześniu 1812 Roku, originalnie po Niemiecku napisana, a dopiéro na język Polski przetłozona, z Planem miasta Moskwy i z iednym koper-szychem. W Wilnie w Drukarni Rządowej. — Xiążka ta zamyka w sobie naprzód: Topograficzne opisanie Miasta Moskwy, z wyszczególnieniem części miasta, ulic i domów zgorzałych, sposób postępowania Francuzów z Mieszkańcami Francuzkiemi tego miasta, opisanie niektórych szczególniejszych pożarów, złe konsekwencye Napoleona, własności postrzeżone przez Mieszkańców na Francuzach, o Patryotyzmie i waleczności Wieśniaków w okolicach Moskwy zostaiących, naostatek zaś rozmaite zabawne Anegdoty — Cena tey Xiążki złtch 5. — Przedawać się będą w teyże Drukarni Rządowej przy Pollicy i w Xięgarni XX. Piiarów.

OGŁOSZENIA

1 Rząd Gubernski Wileński pod datą dnia 24go Marca Roku teraznieyszego 1814 przedpisał Ukazem swoim niżey piszący się awizować Sukcessorów zeszłego Szymona Erdmana Rotmistrza Tróckiego: dla rozprawy w Sądzie Ziemskim Wileńskim z iegoż Kredytorami — aby ciż Sukcessorowie z dowodami jawili się do Sądu tegoż, gdzie iuż proceder iest rozpoczęty — Tekła z Minkiewiczów Kozłowska.

Titu. Sowietnikowa.

1 Na skutek woli Sukcessorów po zesłym Stefanie Szwykowskim Skar. W. Tr. podaie się do wiadomości, że w terminie 25 Apr. Roku teraznieyszego 1814. lub immediate pierwszych dni zaraz w tymże czasie, sprzedawać się będą przez publiczną licytacyą w majątku Czabiszkach, lub w folwarku Xawerynie rozmaite effekta na schedę familij Szwykowskich w przeszłym Roku wydzielone, ktoby życzył sobie nabydź z pomienionych effektów, udadz się raczy na wzmienione mieysce w zwyż oznaczoney porze.

J. Rokicki S. Orszań.

Fabryka Tytuniu w St. Peterzbürgu.

1 Różnego gatunku Hamburgskiego tytuniu, iako to Wagstaff, Brookes i Knaster, iako też kraiany długi Holenderski tytuu w paczkach, iako to: trzech Króli, trzech Murzynów, pod i. Murzynem, pod Okrętem P. A. &c. partyami i pojedynczo Skrzynkami za pomierną cenę można dostać u L. A. Lindenlauba mieszkaiącego w Peterzburgu za Berzą w Domie pierwszego korpusu Kadeckiego na przeciw Ambarów Pfluga.

Do przedania

1 W Kawiarni Weneckiey w Pałacu JO. Xięcia Giedroycia Szambellana przy placu, można dostać Wina stare trzy Madery, Szato Morgo, St. Julien, Bordo, Madery i Medoku, Octu Astragonu a l' O e i l-

lette i Winego czerwonego ordynaryinego, Oliwa Prowańska, Czekolady z Wanillą i bez à la Santé: predaie się na funty, Bulionu suchego z truflami, Makaronu Włoskiego, Tabaka Paryzka, Kanaster, Oranoku, Cvgard.

2 Dekretem Ulymarney Konwikcyi w Sprawie z Sukcessorami Kassyanowiczów, z instancyi Star. Jochela i Pesi Szlomowiczów Sobolów Obyw. Wileńskich w roku idącym 1814 19go Marca zapadłym, zostały skassowane dwa Wexle, ieden na osobę Prezydenta Rady miasta Wilna na rubli srebrnych 1,900 przez iednego Jochela Szlomowicza, drugi na imie Mikołaja Kassyanowicza na rubli 300 przez obóyga Szlomowiczów wydane, oraz za pretensye tychże Szlomowiczów do Kassyanowiczów i ich Sukcessorów regulowane, a w ogóle rubli srebrnych 3,859 kop. 95 zasądzone, dozwolone tymże Dekretem zostało aresztowanie i podniesienie summ Kassyanowiczom przynależnych — Aby zatym skassowanych Wexlów nikt nabywać, summ zaś Sukcessorom Kassyanowiczów, aż do zupełney Szlomowiczom satysfakcyi oddawać nie ważył się, przez ninieyszą awizacyą, Jochel i Pesia Szlomowiczowie zapowiadają.

2 X. Krzysztoff Korzeniewski Kanonik Kollegiaty Brzeskiej, Dziekan i Proboszcz Wołkowyski na dniu 24 Lutego roku idącego żyć przestał, zostawiwszy nayszczupleyszą ruchomość: dla odebrania którey i rozliczenia się z Wierzycielami, wzywają się naturalni Sukcessorowie do Wołkowyskiej Plebanii przez trzykrotną awizacyą przy Kuryerze Litewskim: — Datt w Wołkowysku 16go Marca 1814 roku.

X. Kazimierz Lepieszyński zastępujący Dziekana.
Pleban Hnieznieński.

2 Niżey wyrażony wydałem w roku 1806m czy 7m (dobrze nie pamiętam) Oblig W. Janowi Francuzewiczowi Rotmistrzewiczowi Xięstwa Zmudzkiego, będącemu na ówczas w Zakonie Jezuitów Klerykiem, na summę Talarów bitych trzysta trzydzieście trzy, za iakowym Obligiem wstrzymałem opłatę summy przez lat kilka z powodu osobistey pretensyi do tegoż JP. Jana Francuzewicza wynikłych z różnych czynionych z nim układów — lecz późniey widząc go ściśnione-go potrzebami, i będącego bez żadnego funduszu do życia, ile będąc z nim połączony związkim krwi kuzynstwa i przyiazni: zamilkłem z własnymi pretensyami do niego, a idąc za uczuciami przywiązania krewnego, widząc go w ostatnich potrzebach od roku 1810 różnemi dattami dawaiąc na konto wyż rzezonego Obligu opłaciłem przez to około 270 talarów — na co miałem wydawane od tegoż W. Jana Francuzewicza Rewersa odkładaiąc na późniey zrobienia rachunku, i zwrócenie mi Obligu; iakowe kwity kiedy w czasie ogólnego nieszczęścia, w roku 1812 przez ogólny rabunek domu moiego straciłem wespół z całym majątkiem i z wszelkimi innemi Papierami, zrobiłem zaraz śledztwo i oświadczenie w Sądzie Ziem. Dzieśnieńskim, przy oświadczeniu na wszelkie te straty Juramentu — co i dziś ponawiam. Dowiaduiąc się zaś w tém momencie o ustalym życiu wyż rzezonego W. Jana Francuzewicza, troskliwy o pozostały u iego Oblig iuż prawie opłacony przezemnie, a nie wiedząc w czyich bydz może rękę, postanowiłem ninieyszém oświadczeniem, w dodatku Gazety Kuryera Litewskiego ostrzedz każdego, iż takowy Oblig według powyższego zjasnienia, nie maiąc iuż żadnego waloru, stracił swą ważność; by tedy takowego nikt nienabywał bez narażenia się na oczewiste straty i szkody, zastrzedz publicznie m tym pismem wziąłem za obowiązek — Datt 1814 Marca 20go dnia.

Józef Karpowicz.